

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Sobre la desobediència

La constitució ahir del nou Parlament de Catalunya, amb una àmplia majoria que té el compromís de portar aquest país a esdevenir un estat independent, a ser una República catalana, ens acosta indefectiblement al moment en què caldrà desfer-nos de l'actual vinculació jurídica amb l'estat espanyol. I com que és ben poc previsible que l'estat espanyol s'avngui a fer-ho de manera pactada –si més no, abans d'haver forçat una ruptura efectiva–, l'única alternativa imaginable és la de la desobediència civil al sistema constitucional actual i l'acceptació de l'obediència a un de nou. Tal com va dir ahir mateix el president de la mesa d'edat, Julià de Jòdar, l'actual majoria ja no es pot entendre com una simple *alternativa* dins de l'actual marc autonòmic sinó com una veritable *alteritat*.

AFORTUNADAMENT, els avals a la legitimitat de la desobediència civil com a via política per produir canvis favorables als drets individuals i col·lectius són extraordinàriament sòlids, rics i diversos. Per això, aquells que des de les institucions polítiques espanyoles redueixen les garanties democràtiques al compliment de la llei, o són uns grans ignorants o actuen amb absoluta mala fe. Les aportacions de pensadors com Norberto Bobbio, Jürgen Habermas, John Rawls o Hannah Arendt, entre molts altres, són veritablement significatives i, amb variacions, tots consideren la desobediència civil com un element positiu per a la mateixa democràcia. Així, Bobbio defineix la desobediència civil com una manifestació de virtut cívica que, des del cor de la tradició republicana, permet que els ciutadans controlin i augmentin la qualitat de la governació. Arendt escriu que la criminalització de la desobediència civil significaria la persecució d'una de les llibertats bàsiques. I Habermas la defineix com un darrer recurs contra la llei, en forma de violència simbòlica, per tal que, quan es tracta de qüestions de principis, la majoria reflexioni sobre la conveniència de revisar-la. Cal esperar que al llarg dels propers mesos els experts ens il·lustrin sobre aquest debat teòric per seguir avançant i madurant en les nostres conviccions democràtiques i per no deixar-nos enganyar per simplismes ignorants i fal·laços.

ARABÉ, MÉS ENLLÀ del debat teòric –que diria que ens és favorable–, el problema de la desobediència civil rau en la seva concreció pràctica. El com, el quan i el qui esdevenen tan rellevants com la seva fonamentació. És molt fàcil exigir que els més alts representants polítics desobeeixin determinades normes per tal d'actuar amb més justícia o per ajus-

PERE VIRGLI

Cal pensar en el paper que en els moments clau del procés hauran de jugar els funcionaris de l'agència tributària, els jutges o la policia

tar-se a la voluntat majoritària del poble. Pensem, per exemple, en lleis catalanes suspeses pel Tribunal Constitucional com la de la pobresa energètica o la de les consultes populars. Ara bé: l'acompliment d'aquesta desobediència implica, més enllà de la decisió política, uns funcionaris que l'han de fer efectiva acatant unes instruccions que els enfrontaran amb l'Estat i la seva capacitat coercitiva i repressiva. Ja se'n va comprovar la dificultat en el primer intent del 9-N i, després del darrer canvi en la llei del Tribunal Constitucional, és obvi que els obstacles seran més grans. Només cal pensar en el paper que en els moments clau hauran de jugar els funcionaris de l'agència tributària, els jutges o la policia, i fins a quin punt se'ls podrà exigir que assumeixin, individualment, els riscos d'una desobediència civil col·lectiva.

EL MÉS DELICAT del període que acabem d'iniciar serà saber passar de l'èpica del desafiament a la pràctica d'una ruptura que faci possible la substitució de legitimitats, facilitant el salt d'una antiga obediència a una de nova. Caldrà desobeir, sí, però per acatar unes lleis més justes.